

→ Vi får den transporten vi legger til rette for

– dilemmaer fram mot nullutslippssamfunnet 2050

Vi får den transporten vi legger til rette for – dilemmaer fram mot nullutslippssamfunnet 2050

Innleder

Bane NOR
Møteleder Synne Gevoll Østerlie

Miljødirektoratet v/ Mats Nordum
seksjonsleder, transportseksjonen

Statens vegvesen v/Zsuzsanna Olofsson

Bane NOR v/ Gea Lutnæs Trøen

Statens vegvesen v/ Sigve Jarl Aasebø

Transportpolitikere: Erlend Larsen (H),
Jone Blikra (AP), Arild Hermstad (MDG)
Debattleder Irene Johansen

Tittel

Velkommen!

Vi får den transporten vi legger til rette for

Hvordan reiser vi i dag?

Dilemmaer for transportplanlegging

Velstand vs. Klima- og naturkrise

Debatt om dilemmaene - hvordan tilrettelegge for mobilitet og samtidig nå nullutslippssamfunnet i 2050

Vi får den transporten vi legger til rette for

Fra rapporten Klimatiltak i Norge (2025)

Klimatiltak i Norge 2025

- Kunnskapsgrunnlag
- Årlig leveranse – med innspill fra andre fagetater
- Vi analyserer utslippspunkt, tiltak, aktørbildet, barrierer og mulige virkemidler
- 2030- og 2035-analyse – i lys av 2050

Klimatiltak i Norge mot 2030

Oppdatert kunnskapsgrunnlag om utslippsreduksjonspotensial, barrierer og mulige virkemidler

Et 2035-bidrag som sikrer omstilling nasjonalt

- vurderinger og anbefalinger fra Miljødirektoratet

Klimatiltak i Norge Kunnskapsgrunnlag 2024

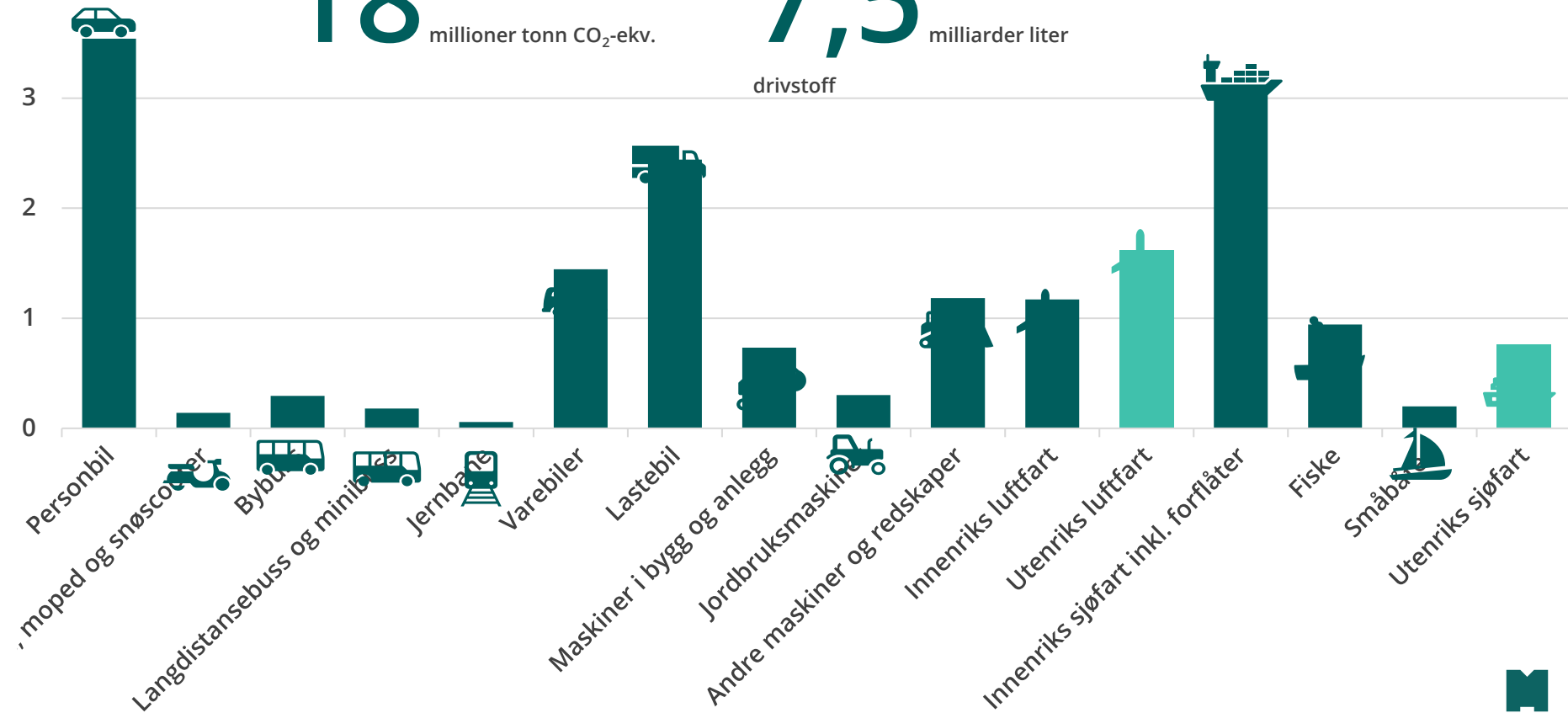
Klimatiltak i Norge Kunnskapsgrunnlag 2025

Mill. tonn CO₂-ekv

18 millioner tonn CO₂-ekv.

7,5 milliarder liter drivstoff

Dagens transport bruker unødvendig mye arealer og ressurser

- Selv med overgang til nullutslippsteknologi har transport konsekvenser for **natur, miljø og helse**
- Transport fører også til **utslipp i andre sektorer**
- Nullutslippsteknologi er **ikke moden** i alle segmenter

Foto: Bjørn Rangbru

Biodrivstoff er en knapp og dyr ressurs

- Biodrivstoff har store bærekraftsutfordringer. Kan produsere opp mot **300 millioner liter** avansert biodrivstoff i Norge
- Alternativet er **syntetisk drivstoff**. Det krever store mengder strøm å lage

Vi får den transporten vi legger til rette for

Arealplanleggingen former fremtidens reisebehov

Veibygging kan føre til mer veitrafikk og økte utslipp fra areal

I hvilken grad vi tilrettelegger for tilgjengelighet, effektivitet og attraktivitet for alternativer til bil og fly

I hvilken grad vi legger til rette for å gjøre nullutslippsteknologi konkurransedyktig

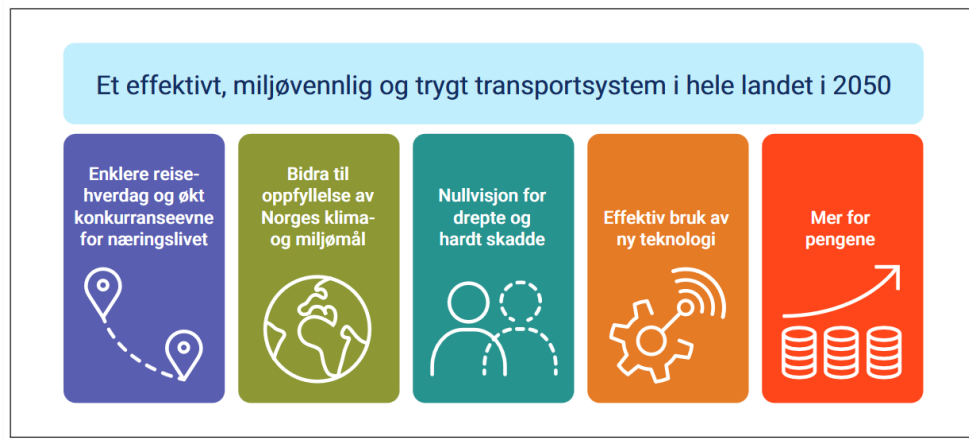

Nasjonal transportplan setter rammene

Behov for:

- Tydeligere målbilde
- Sektorstyring
- Metodeutvikling (framskriving vs. backcasting)

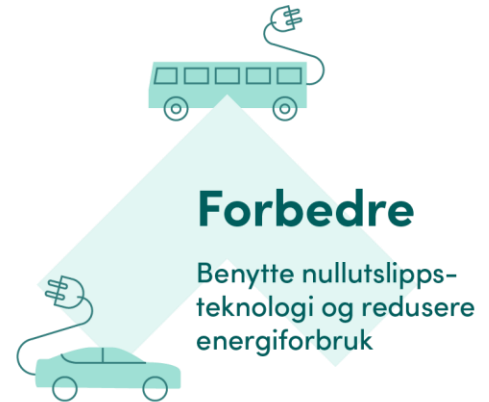
4 Målene for transportpolitikken

Kilde: Nasjonal transportplan 2025–2036 (Meld. St. 14 2023–2024), s. 33

Unngå – Flytte – Forbedre: vi trenger alle tre

Politikk på vei til lavutslippssamfunnet

Statlig styring er viktig for å redusere transportbehovet

Virkemidler som både **begrenser og belønner** trengs for å øke bruken av mindre ressurskrevende transportformer

Et **helhetlig og forutsigbart avgiftssystem** er viktig for å øke nullutslippandelen

Miljø-
direktoratet

Statens vegvesen

Hvordan reiser vi i dag?

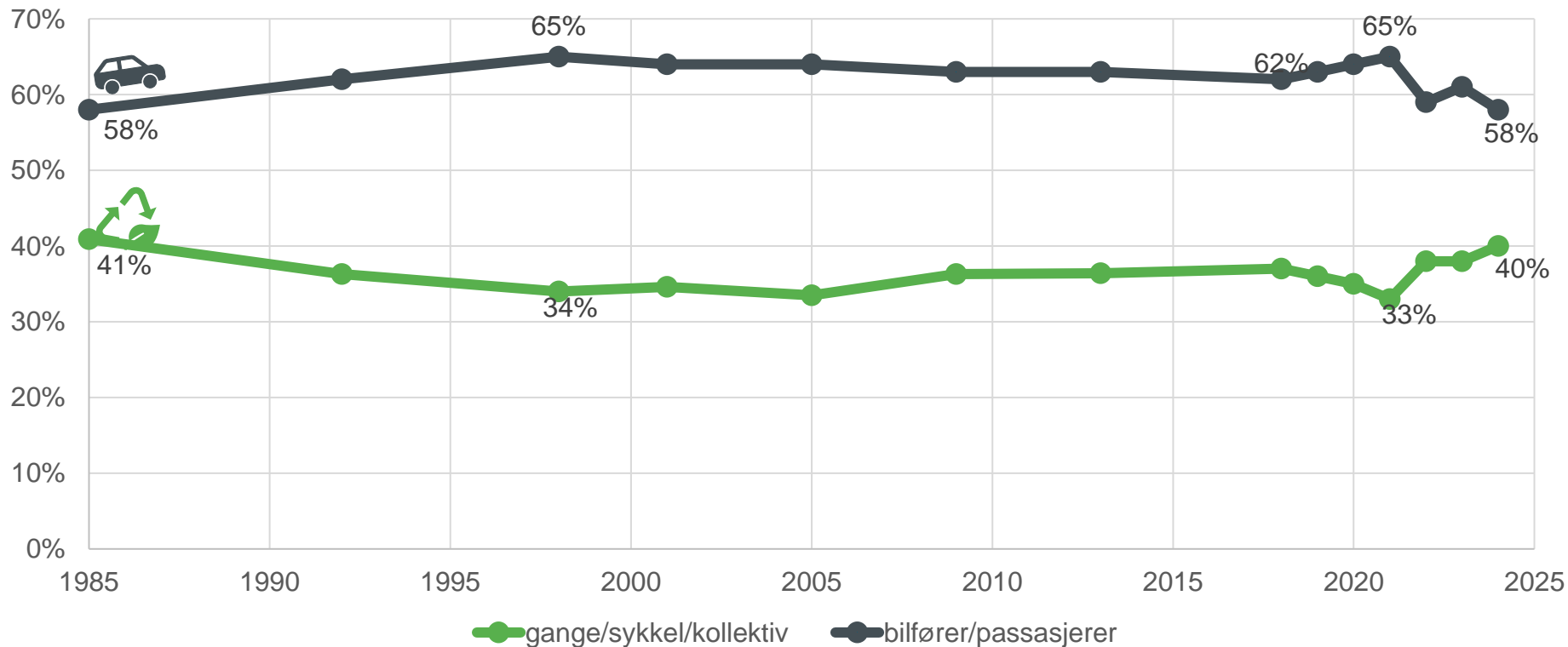
«Er det gitt at vi reiser like mye
og på samme måte frem mot 2050?»

Zsuzsanna Olofsson, Statens vegvesen
Mobilitet 2025
4. mars 2025

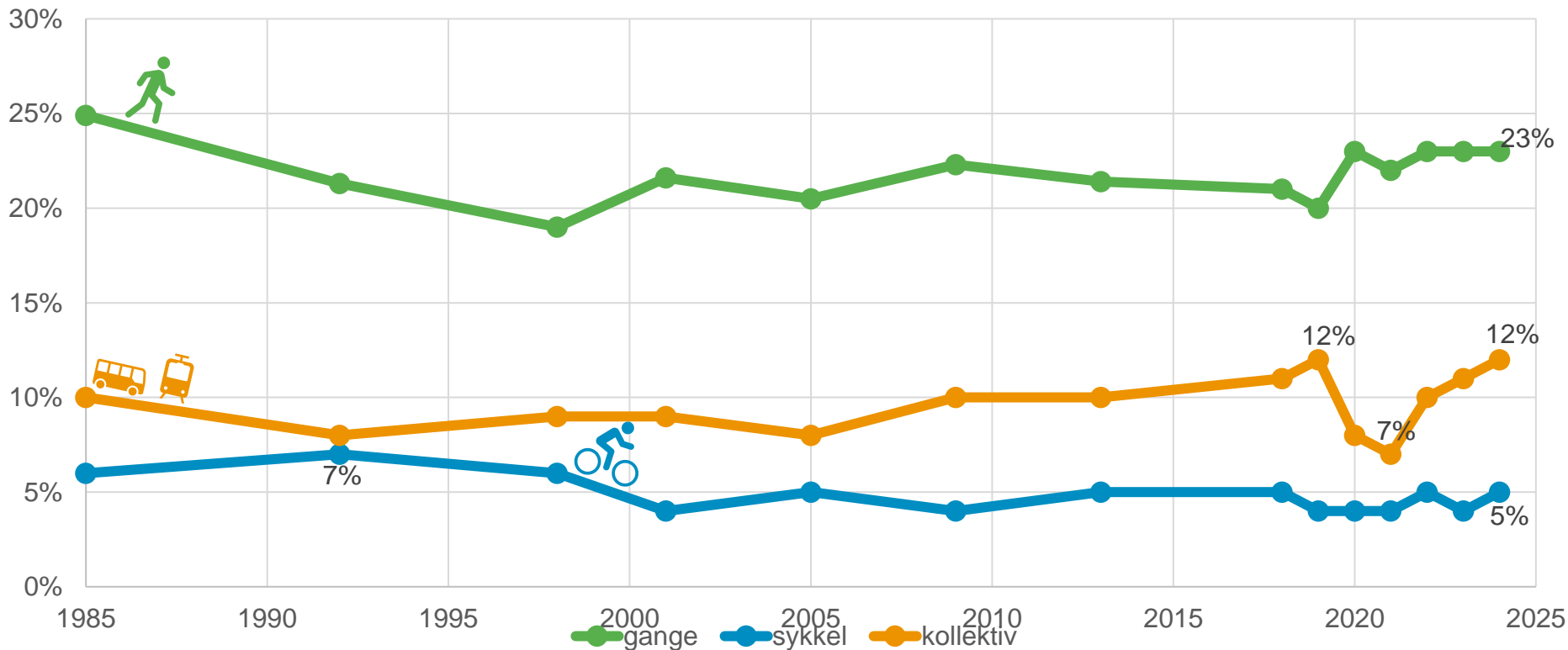

Foto: Bård Asle Nordbø

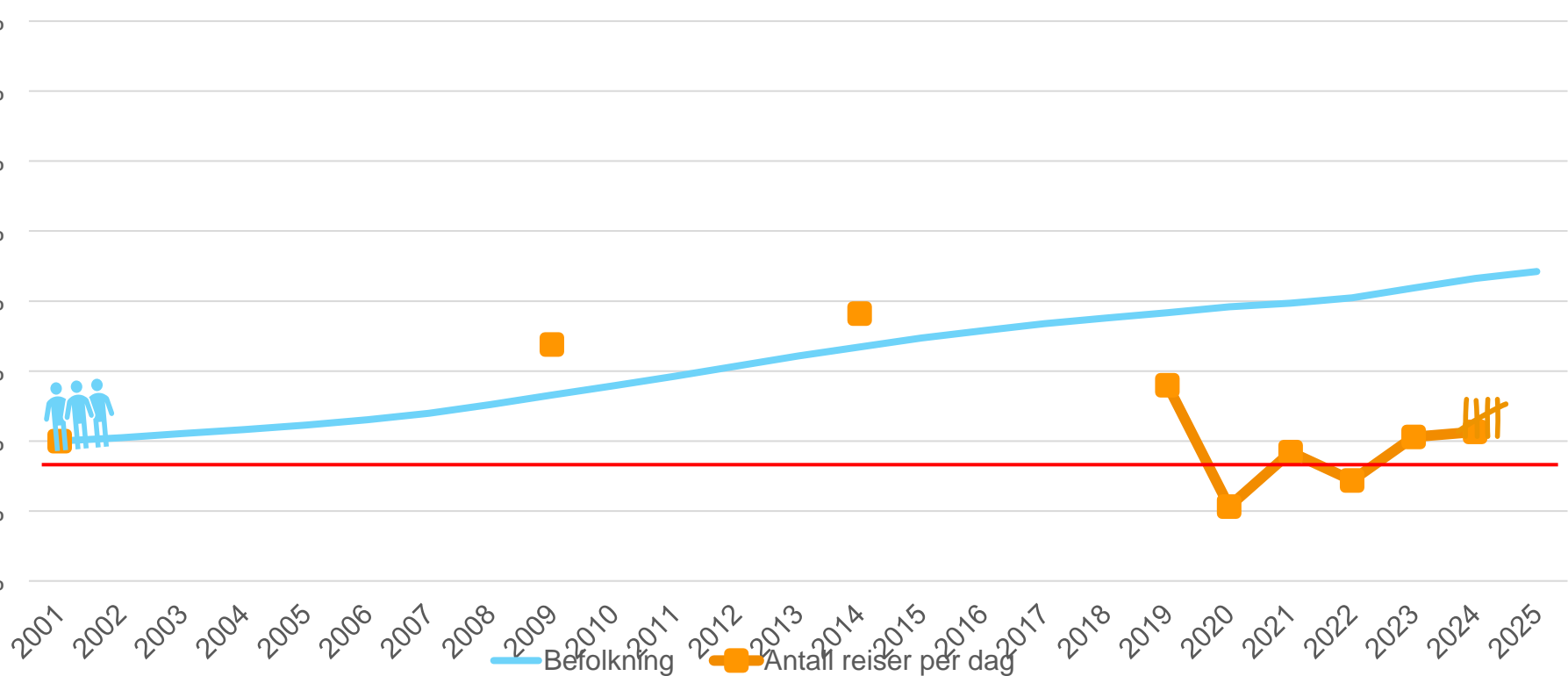
Andeler med bil og bærekraftig reisemidler

Kollektiv-, sykkel- og gangandeler

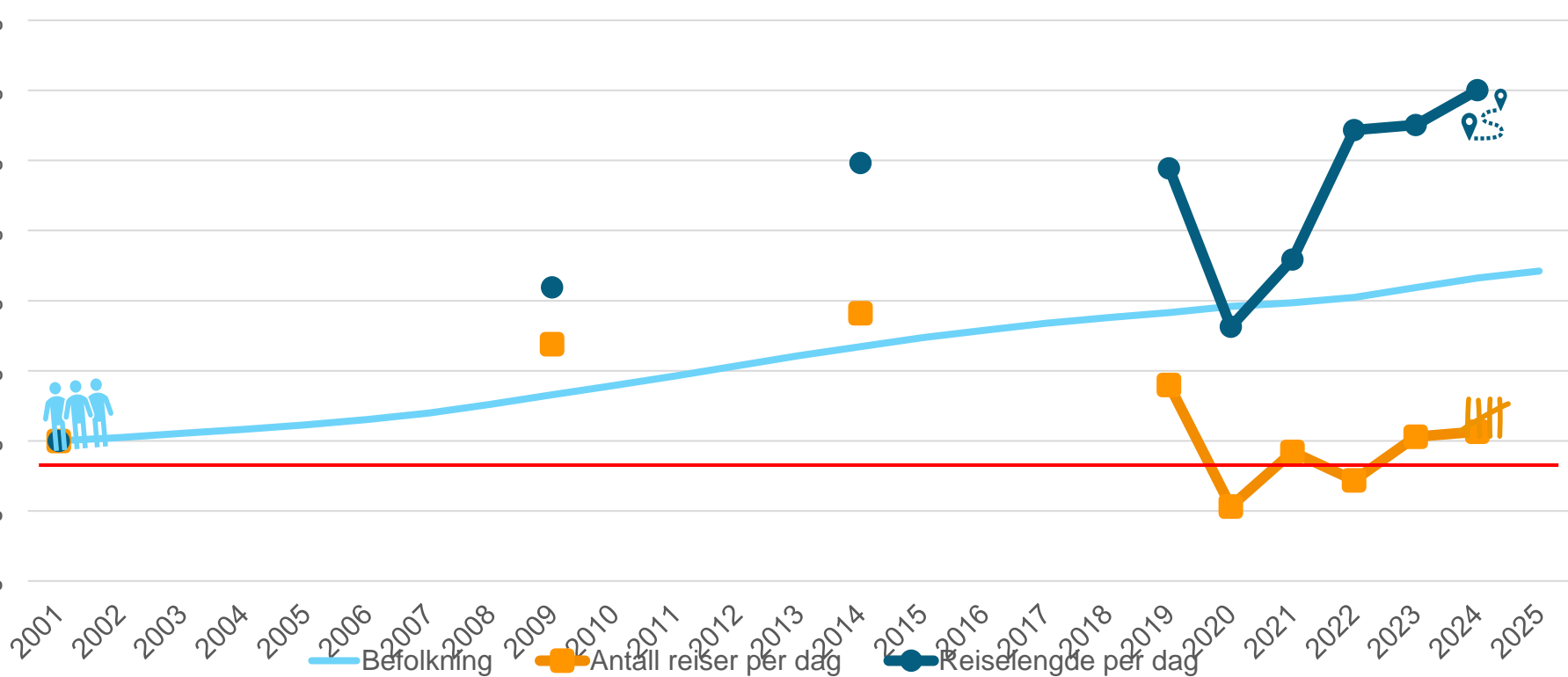

Hvor mye reiser vi?

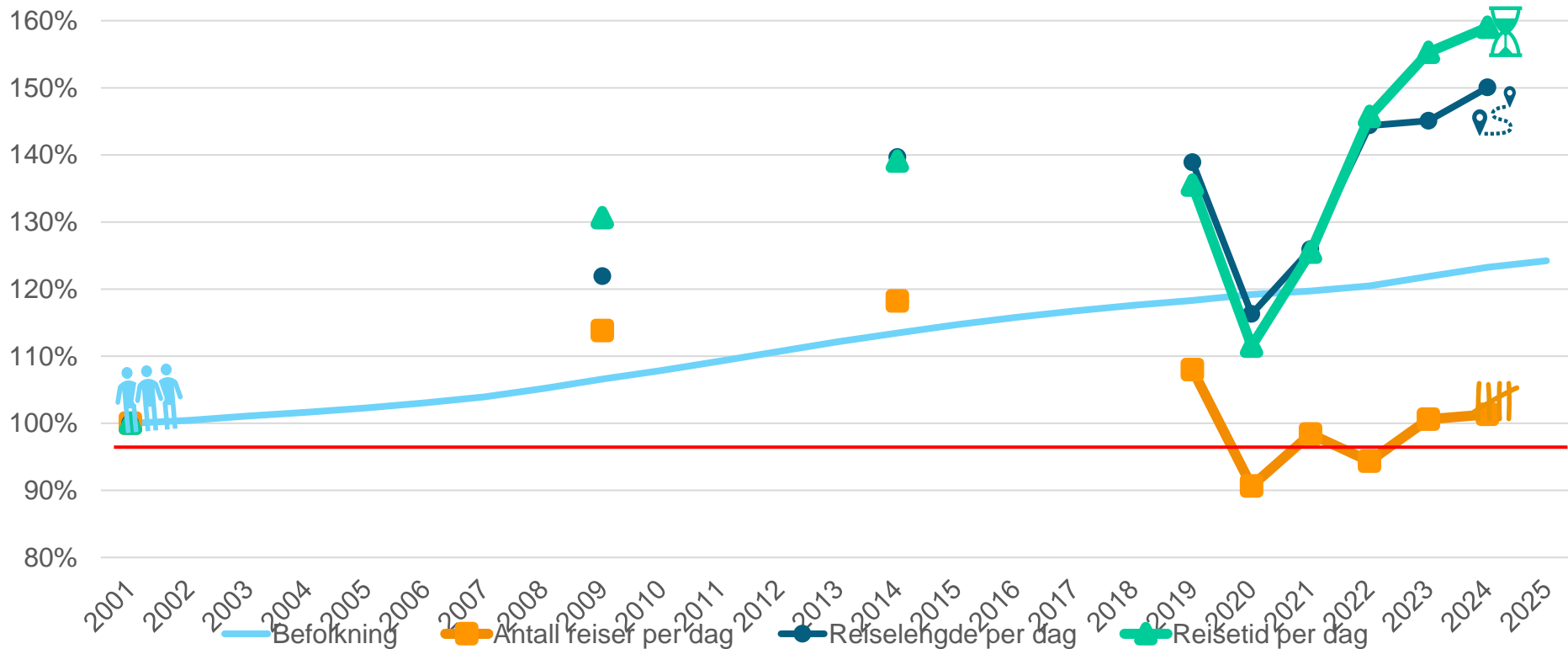

Hvor mye reiser vi i dag?

Hvor mye reiser vi i dag?

Hva påvirker reiser i lavutslippssamfunn 2050

- ▶ Befolkningen i Norge: 6 millioner i 2050 (SSB)
- ▶ Utviklingstrender
  - ▶ Teknologi
  - ▶ Økt fokus på natur og klima
  - ▶ Endring av økonomiske rammer
  - ▶ Samfunnssikkerhet
  - ▶ ....
- ▶ Hva betyr lavutslippssamfunn for transportsektoren?

Takk for oppmerksomheten!

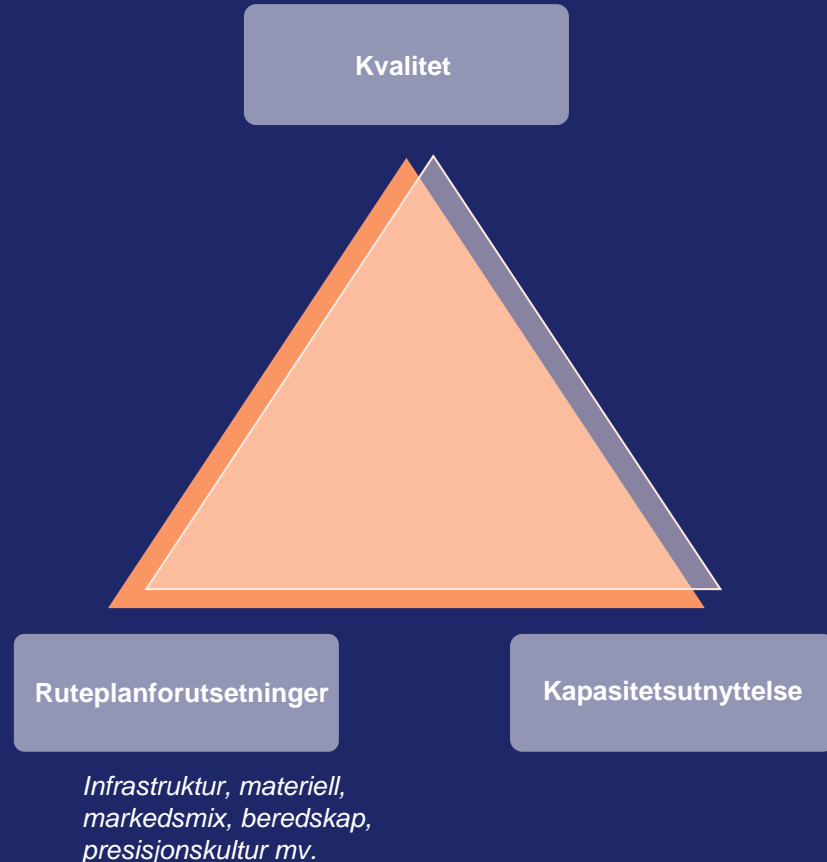

Statens vegvesen

Dilemmaer for transportplanlegging

Mobilitet 2025

Målet om å
forbedre tilbudet
skjer gjennom
balanseringen av
trekanten

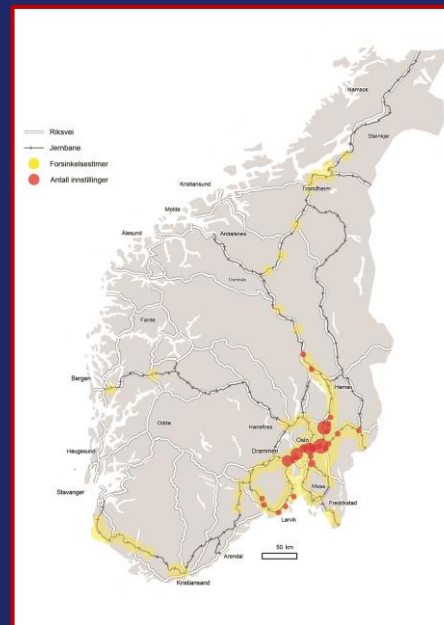

Dilemma 1 | Hvordan balansere mellom to hovedutfordringer?

Kapasitet

Kartet viser overbelastning i R25.

Tilstand på
infrastrukturen

Kartet til venstre viser forsinkelsestimer og innstillinger på nettet som følge av en hendelse i Romeriksporten 12. desember 2022

Dilemma 2 | Mer infrastruktur krever mer areal

Tog som kjører mellom to stasjoner blir til en strek

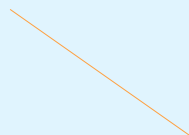
Stasjon 1

Stasjon 2

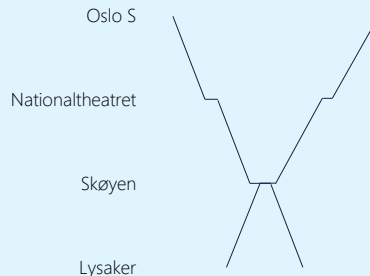

Stasjon 1

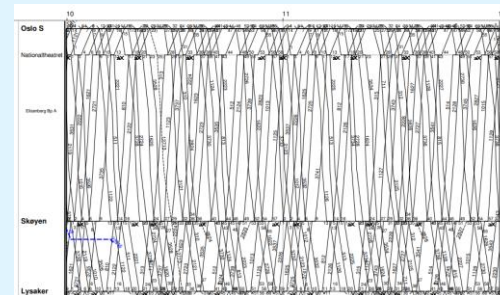

Stasjon 2

Når togene møtes må vi ha spor til dem begge

Med mange tog på en strekning øker kompleksiteten

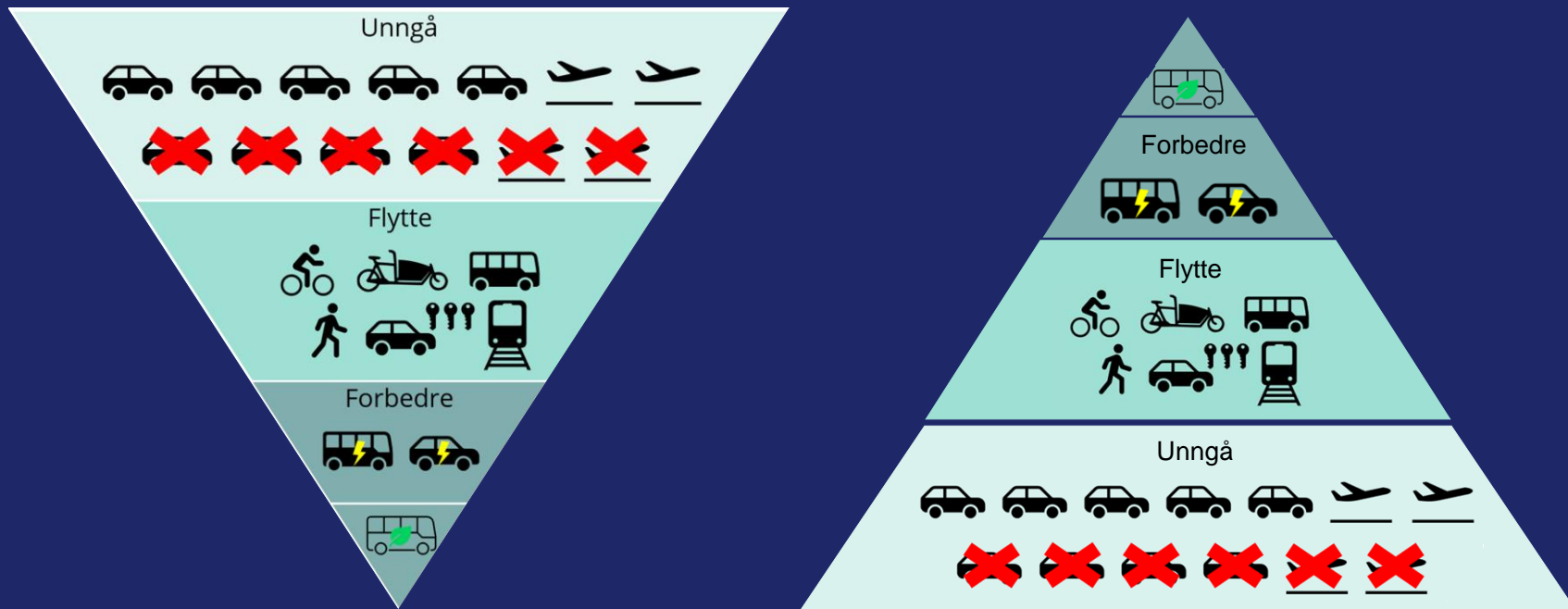
Fremtidig infrastruktur har ansvaret for at vi vet funksjonaliteten i dag og har kontroll på gapet for nytt togtilbud

Dilemma 3 | Kapasitetssterkt
kollektivsystem krever også
arealinngrep

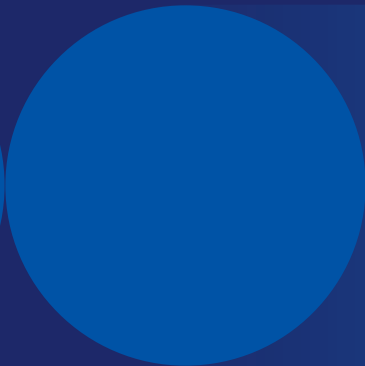

Dilemma 4 | Unngå og flytte i UFF er vanskeligere å estimere

BANE NOR

Vi forbedrer og moderniserer
for at flere kan ta mer tog

Velstand vs. Klima- og naturkrise

Sigve J. Aasebø
kjøretøy teknisk
Statens vegvesen

Moderne mobilitets betydning for sterke bo- og arbeidsregioner

Bærekraftig regioner

- Gods: Varetransport inn – varetransport ut
= økt volum og økt overskudd per enhet
- Persontransport: Større og bedre arbeidsmarked
= høyere produksjon og lønnsomhet
- Gjensidige synergier: Gods/personer/boligmarked/tjenestetilbud ...

Vs.

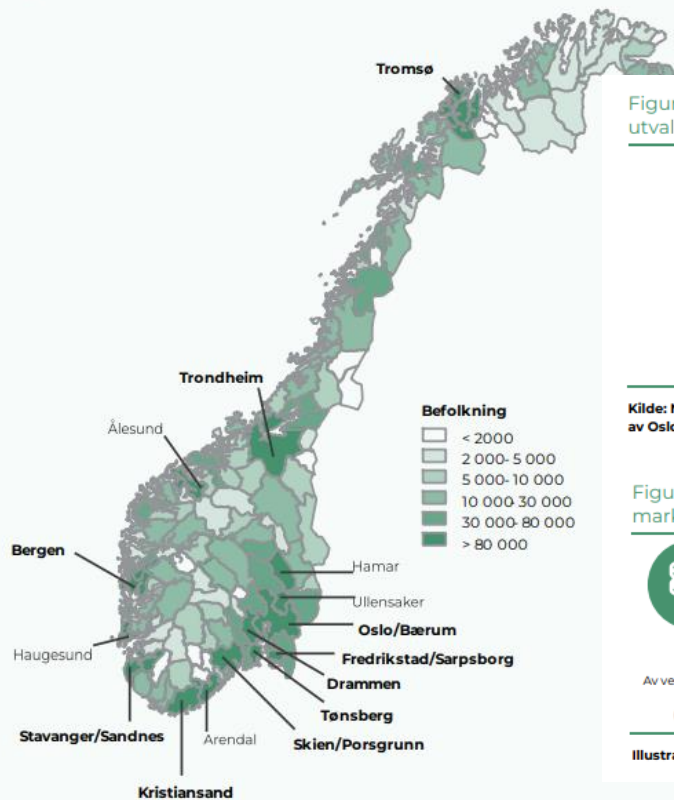
Bærekraftig miljø

- Klimagassutslipp (elektrifisering)
- Miljøpåvirkning (el, piggdekk, fart, bompenger, avgifter, reguleringer)
- Nedbygging av biologisk verdifull natur (ta vare, reparere, bygge nytt)

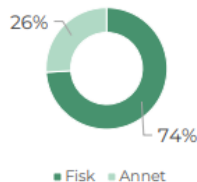
Største boområdene og største produksjon for veibasert eksport

Figur 1-2: De største bo- og arbeidsmarkeds-regionene

Kilde: SSB tabell 07459

Figur 1-4: Verdi av veibasert eksport i utvalgte produksjonsområder

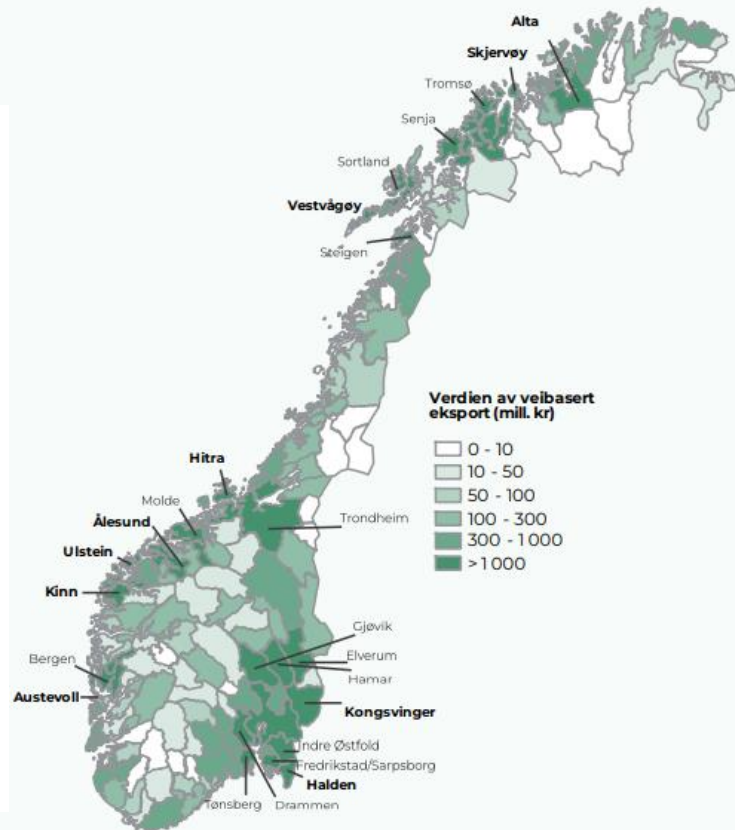
Kilde: Nasjonal godstransportmodell (NGM), bearbejdet av Oslo Economics

Figur 1-3: De største bo- og arbeidsmarkedsregionen blir større

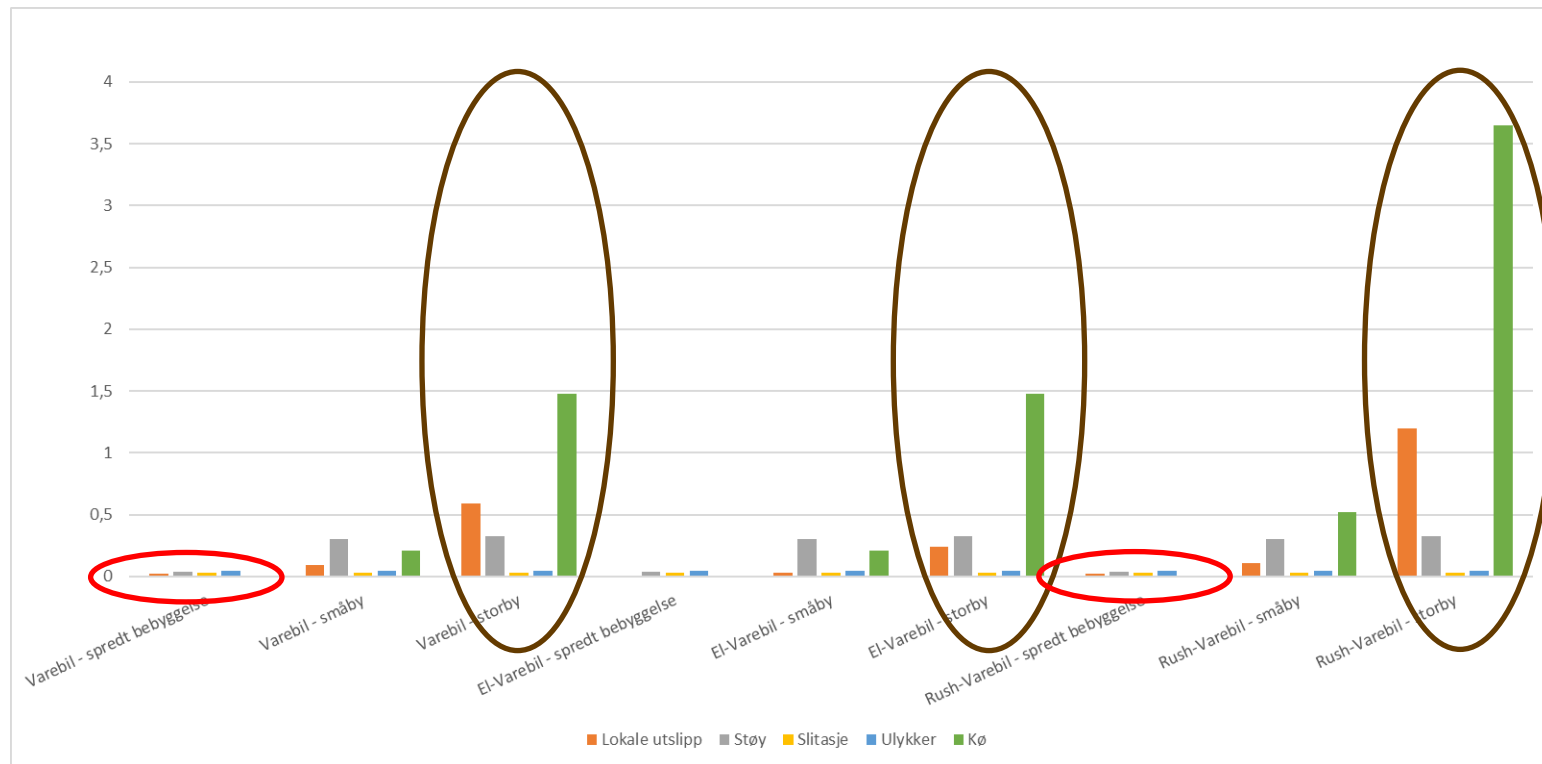
Illustrasjon: Norconsult, Oslo Economics

Figur 1-5: De største produksjonsområdene

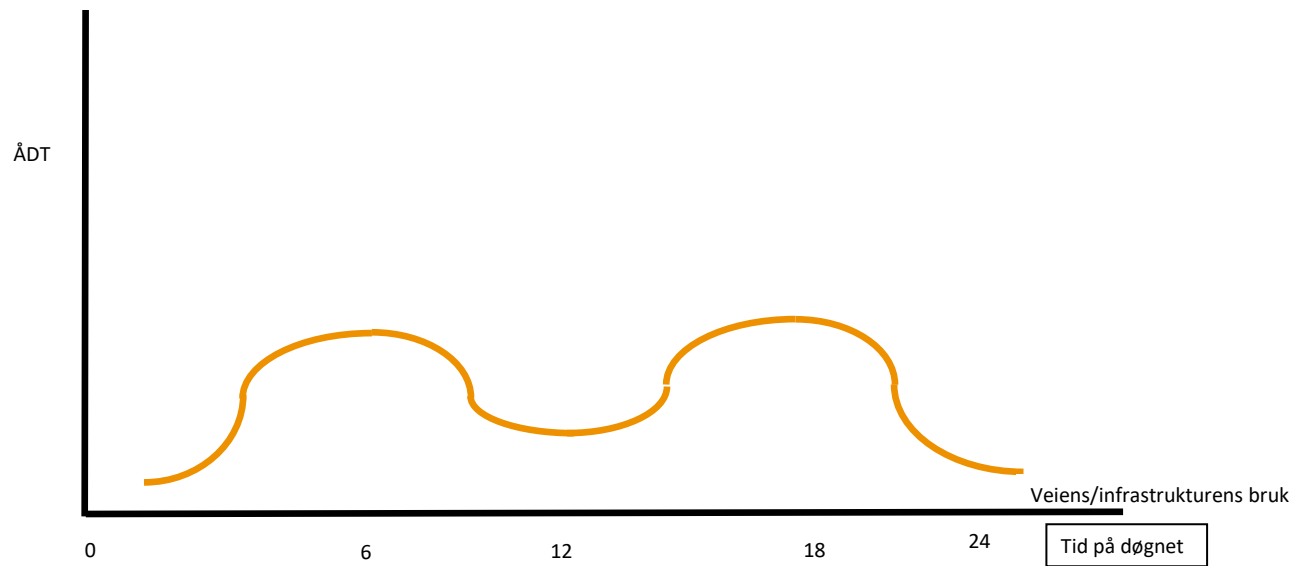
Kilde: NGM, bearbejdet av Oslo Economics

Eksternaliteter (miljøkostnader) varebil (kr/km)

Vegens kapasitet

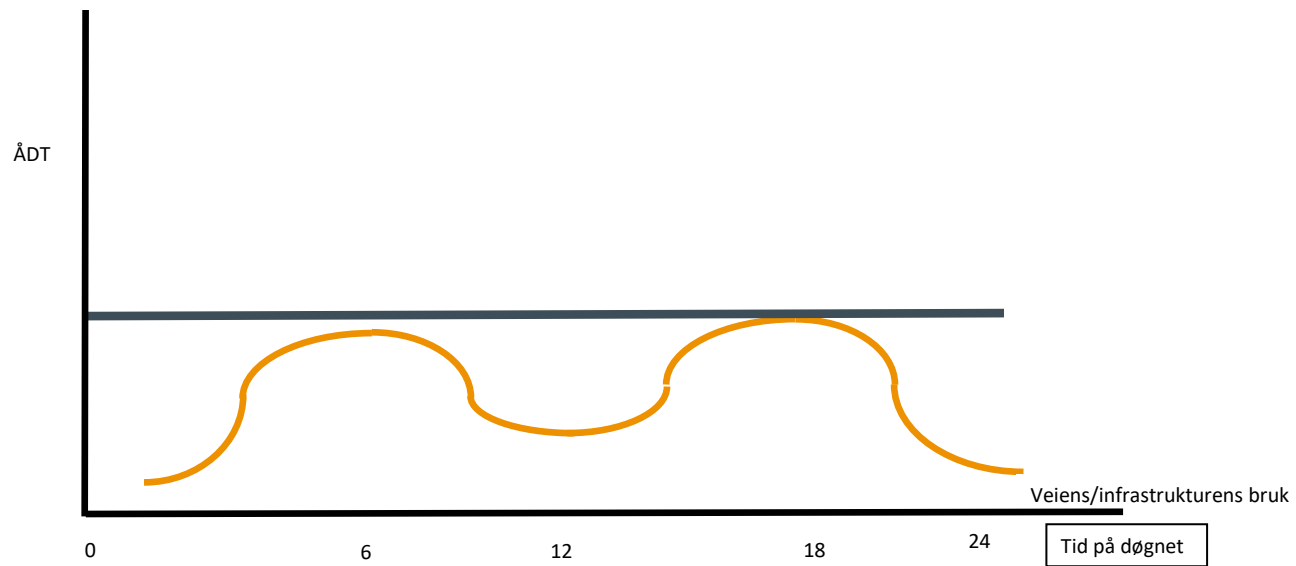
Restkapasitet

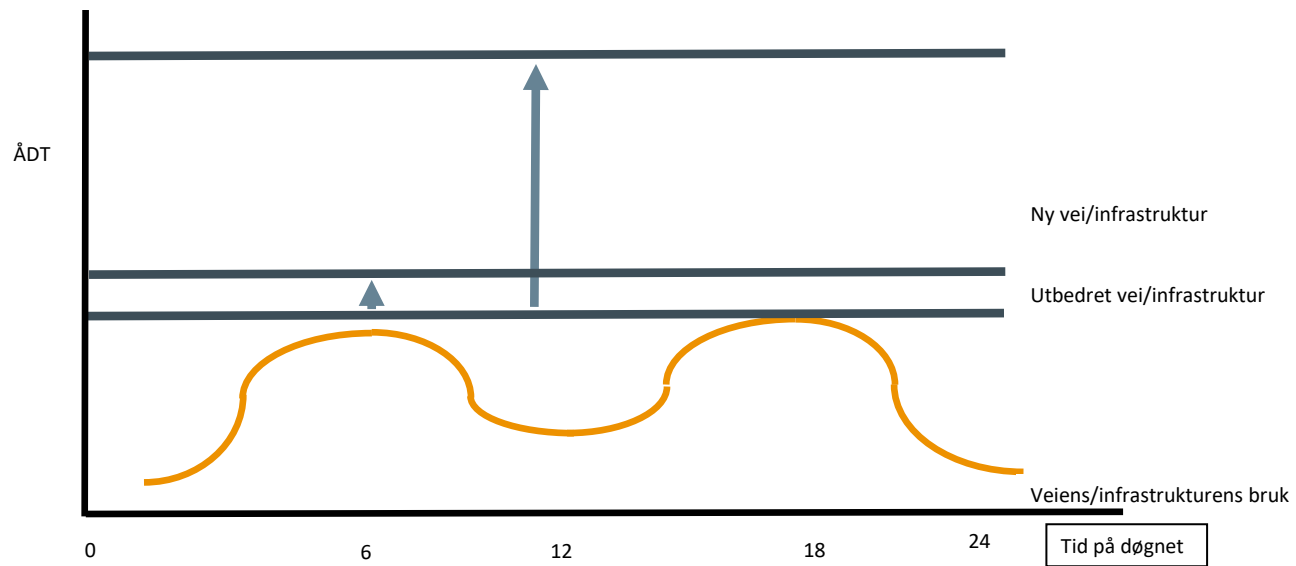
Vegens kapasitet

Restkapasitet

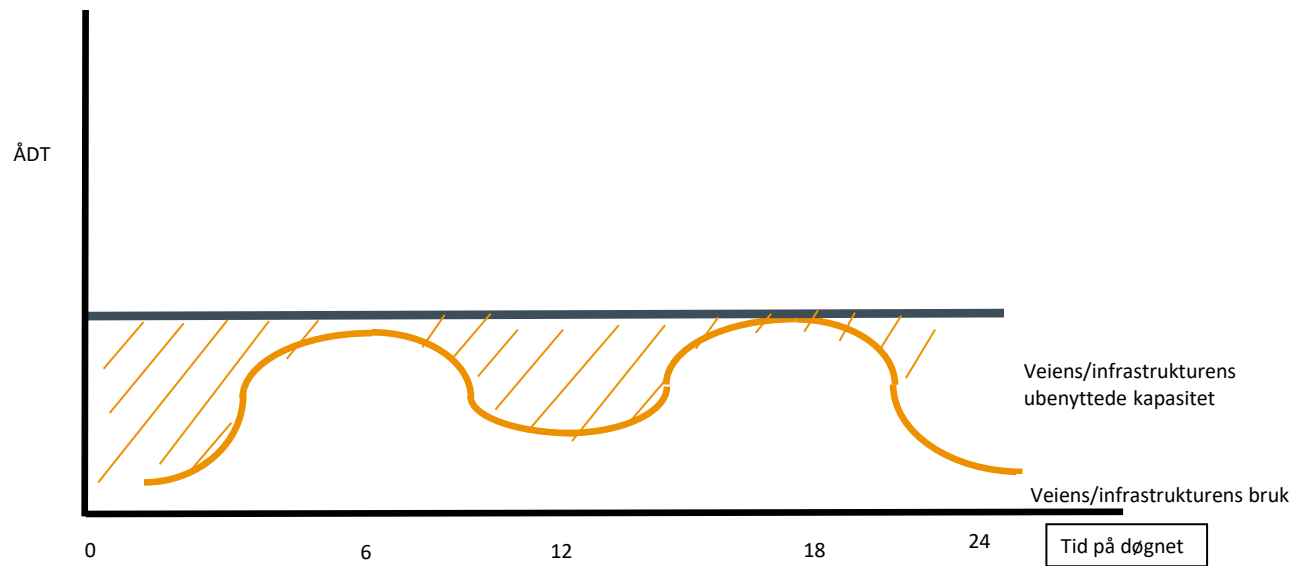
Vegens kapasitet

Restkapasitet

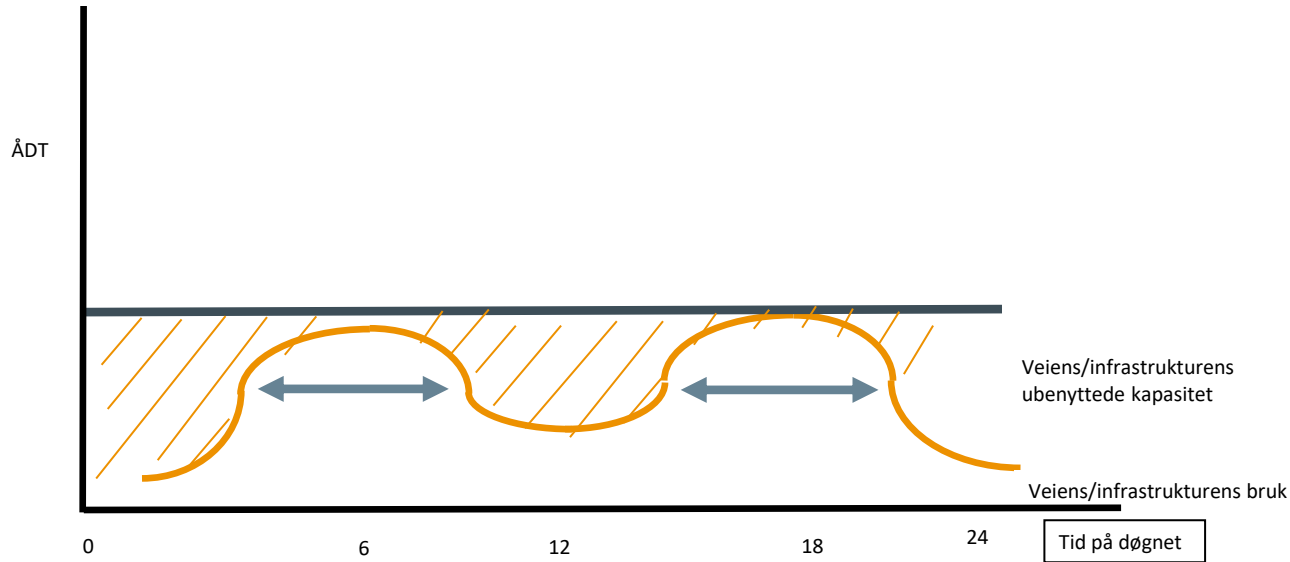
Vegens kapasitet

Restkapasitet

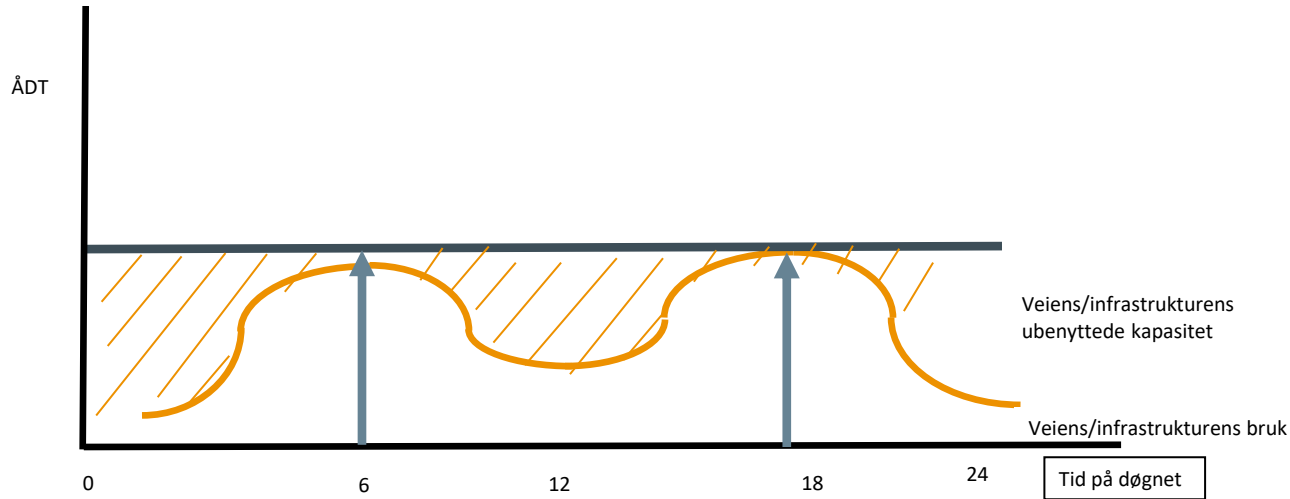
Restkapasitet

- a) Rushtidsavgift, bompenger/vegprising (lette og tunge kjøretøy)
- b) Billigere kollektivtransport utenfor rushet/dyrere i rushet
- c) Alternativt oppstartstidspunkt for skoler og arbeidsplasser
- d) Avvikle kjernetid for offentlige arbeidsplasser
- e) Tillate/oppfordre til varelevering og servicefunksjoner (avfallshåndtering m.m.) utenfor rush

Restkapasitet

- a) Øke samkjøring (kollektivtransport, samkjøring)
- b) Øke samlasting og mer last per kjøretøy (terminaler, kjøretøystørrelser)
- c) Dynamisk fartsgrense / sanntidsinnsikt og gode prediksjoner / autonomi
- d) Kjøretøyteknikk (adaptiv cruise kontroll, automasjon, på sikt autonomi)
- e) Modalitet (mer mikromobilitet, gåing og sykling, mer samtransport)
- f) Optimalisere bruken i kollektivfelt utover bussenes behov for kapasitet og prioritet

Oppsummering

- Boregioner – Tilgjengelig restkapasitet
- Godstransport – få «laksen» frem
- Større fokus på biologiske verdifulle områder
- «Unngå» på landeveien har svært lave gevinster (og høy politisk kostnad?)
- «Unngå» i byene er i stor grad tatt ut
  - Bompenger er innført
  - Første tunellen stengt i Oslo virkningsfull
  - Andre tunellen stengt i Oslo var ikke virkningsfull

Ta vare på det vi har

Utbedre der vi kan

Bygge nytt der vi MÅ

Takk for oppmerksomheten

→ Debatt:

Hvordan tilrettelegge for mobilitet og samtidig nå nullutslipps-samfunnet i 2050?

Transportpolitikere: Erlend Larsen (H), Jone Blikra (AP), Arild Hermstad (MDG)
Debattleder: Irene Johansen

BANE NOR

Vi forbedrer og moderniserer
for at flere kan ta mer tog

